

Universitätsbibliothek Wuppertal

Orationvm Marci Tvl. Ciceronis

Accesserunt breues animaduersiones ex doctissimorum hominum
commentariis, quibus ita loci permulti explicantur, vt vulgo receptæ
lectionis vbique ratio habeatur

Cicero, Marcus Tullius

Lvgdvni, 1586

Oratio LV: In M. Antonium Philippica XIII.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-343](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-343)

zate reip. nimis feroces, & ad suam vim omnia nostra consilia reuocantes. Horum ego cogitationem non uereor, impetum perimisco. Hac quoque pericula tanta si effugero, satissime tutum reditū putatis fore? Cum enim & uestra auelloritate, & meo me more defendero, & meam fidē reip. constantiamq; trastero, tum erunt mihi non hi solum, qui me oderunt, sed illi etiam, qui invident, extimescendi. Custodiatur igitur mea uita reipub. eaq; quoad uel dignitas, uel natura patitur, patrie referuetur: mors aut necessitatem habeat sati: aut, si ante oppetenda est, oppetatur cū gloria. Hac cum ita sint, etsi hanc legationē resp. ut leuissime dicam, non desiderat; amen, si tuo licebit ire, proficiscar. omnino, P. C. totum huiusce rei consiliū non periculo meo, sed utilitate reip. metiar. de qua mihi quoniam liberum est speratum, multum etiam, atq; etiam considerandū puto: idq; fortissimum faciendū, quod maxime interesse reip. iudicauero.

IN M. ANTONIUM P. 246.

PHILIPPICA XIII.

ORATIO LV.

Principio huius belli, P. C. quod cum impiis ciuibus, consceleratisq; suscepimus, timui ne condicio insidiosa pacis, libertatis recuperanda studia restingueret. dulce enim etiam nomen est pacis: res uero ipsa cum incunda, tum salutaris. Nam nec priuatos focos, nec publicas leges, nec libertatis iura cara habere potest, quem discordia, quem cades cinum, quem bellum ciuile delet: eumq; ex numero homi-

num eiiciendum, ex finibus humana naturæ exterminandum puto. Itaque siue Sulla, siue Marius, siue uterq; siue Octavius, siue Cinna, siue iterum Sulla, siue alter Marius, & Carbo, siue quis alius civile bellum optauit, cum detestabilem ciuem reip. natum iudico. Nam quid ego de proximo dicam? cuius acta defendimus, auctorem ipsum iure cæsum fatemur. Nihil igitur hoc ciue, nihil hoc homine tætrius: si aut ciuis, an homo habendus est, qui civile bellum concupiscit. Sed hoc primum uidendum est, P. C. cum omnibus siue pax esse possit, an sit aliquod bellum inexpiabile, in quo pactio pacis, lex sit feruitutis. Pacem cum Scipione Sulla siue faciebat, siue simulabat, non erat desperandum, si conuenisset, fore aliquæ tolerabilem statim ciuitatis, Cinna, si concordiam cum Octauio confirmare uoluisset, omnino in rep. sanitas remanere potuisset. Proximo bello si aliquid de summa grauitate Pompeius, multum de cupiditate Cæsar remisisset, & pacem stabilem, & aliquam remp. nobis habere licuisset. hoc nero quid est? cum Antoniis pax potest esse? cum Censorino, Ventidio, Trebellio, Bestia, Nucula Munatio, Lentone, Saxa? exempli causa paucos nominauimus: genus infinitum, immanitatemq; ipsi cernitis reliquorum. addite illa naufragia Cæsarum amicorum, Barbæ, Cassios, Barbatios, Polliones: addite Antoniij collusores, & sodales, Eutræpelum, Melam, Cælium, Pontium, Crassidium, Tironem, Mustelam, Petissum: comitatum relinquo, duces nominino. huc accedunt Alaudæ, ceteriq; ueterani, seminarium indicum tertiæ decuriæ: qui, suis rebus exhaustis, bene ficiis Cæsarum deuoratis, fortunas nostras concupiuerunt. O fidam dexteram Antoniij, qua ille plurimos ciues trucidauit! o ratum, religiosumq; fœdus, quod cum Antonio fecerimus! hoc si Marcus uiolare conabitur, Lucij eum sanctitas à scelere

reuocabit. Illis locus si in hac urbe fuerit, urbi ipsi locus non erit. Ora uobis eorum ponite ante oculos, & maxime Antoniorum incessum, aspectum, uultum, spiritum, latera regentes alios, sequentes alios, alios praegredientes amicos. quæ uni anbelitū? quas contumelias fore censeis, minasq; uerborum? nisi forte eos pax ipsa leniet, maximeq; cum in hunc ordinem uenerint, salutaunt benigne, comiter appellabunt unumquemq; nostrum. Non recedamini, per deos immortales, quas in eos sententias dixeritis? acta M. Antonij rescidistis: leges refixistis, per uim, & contra auspicia latas decreuistis: totius Italiae delectus excitastis: collegā & socium scelerum omnium, hostem iudicauistis. cum hoc quæ pax potest esse hostis si esset externus, tamen id ipsum uix, talibus factis, posset aliquo modo, sed, si maria, montes, regionum magnitudines interessent, *odissetis eum, quem non uideretis. hi in oculis hærebunt, & cum licebit, in faucibus quibus enim septis tam immanes belluas continebimus? At incertus exitus belli est. Est omnino fortium uiro-
 P. 247.

rum, quales uos esse debetis, uirtute præstare tantum, ut possint fortuna culpam nõ extimescere, sed, quoniã ab hoc ordine non fortitudo solum, uerum etiam sapientia postulatur: quamquam uix uidentur hæc posse seiungi, seiungamus tamen. fortitudo dimicare iubet, iustum odium incendit, ad configendum impellit, uocat ad periculū. Quid sapientia? cautiorebus utitur consiliis: in posterum prouidet: est omni ratione tectior. quid igitur censeat parendū est enim: atq; id optimum iudicandum, quod sit sapientissime constitutum. si hoc præcipit, ne quid uita excutimem antiquius, ne decernam capitis periculo, fugiã omne discrimen: quærã ex ea, etiamne, si erit, cum id fecero, seruiendum. si amuerit, nã ego istam sapientiam, quamuis sit erudita, non as-

diam, sin responderit, Tu uero ita uitam, corpusq; seruato,
 ita fortunas, ita rem familiarem, ut hac libertate posteriora
 ducas: itaq; his uti uelis, si libera rep. possis: nec pro his li-
 bertatem, sed pro libertate hac proicias, tamquam pignora
 iniuria, tum sapientia uocem audire uidear, eique uti deos
 paream. Itaq; si receptis illis, esse possumus liberi, uincam-
 mus odium, pacemq; patiamur. sin otium, incolumibus his.
 esse nullum potest. Latemur decertandi oblatam esse fortu-
 nam, aut enim, illis interfectis, fruemur uictrice rei pub. aut
 oppressa (quod omen auertat Iupiter) si non spiritu, at uir-
 tutis laude uiuemus. At enim nos M. Lepidus imperator
 iterum, pontifex maximus, optime proximo civili bello de
 rep. meritis ad pacem adhortatur. Nullius apud me, patres
 conscripti, auctoritas maior est, quam M. Lepidi, uel propter
 ipsius uirtutem, uel propter familiae dignitatem. Ac-
 cedit eodem multa priuata, magna eius in me merita, mea
 quaedam officia in illum. maximu uero eius beneficium nu-
 mero, quod hoc animo in reip. est, quae mihi uita mea ser-
 uata fuit carior. Nam, cum Magnum Pompeium clarissimum
 adolescentem praestantissimi uiri filium auctoritate addu-
 xit ad pacem, remq; publicam sine armis maximo civilis
 belli periculo liberauit, tum me eius beneficio plus quam
 pro uirili parte obligatum puto. Itaque & honores ei de-
 creui, quos potui amplissimos: in quibus uos mihi estis as-
 sensi: nec unquam de illo & sperare optime, & loqui destiti.
 magnis, & multis pignoribus M. Lepidum resp. illigatum
 tenet. * summa nobilitas est hominis, summi honores, am-
 plissimum sacerdotium, plurima urbis ornamenta. ipsius,
 fratris, maiorumq; monumenta, probatissima uxor, opta-
 tissimi liberi, res familiaris cum ampliatum casta à cruore
 civili, nemo ab eo ciuis uiolatus, multi beneficio, & miseri-

cordia liberati. Talis igitur uir, & ciuis opinione labi potest; uoluntate a repub. disfidere nullo pacto potest. Pacem uult M. Lepidas. præclare si talem potest efficere, qualem nuper effecit. qua pace Cn. Pompeij filium respub. aspiciet, suoq; sinu, complexuq; recipiet: neque solum illum, sed cum illo seipsam sibi restitutam putabit. Hæc causa fuit, cur decerneretis statuam in rostris cum inscriptione præclara: cur absenti triumphum, quamquam enim magnas res bellicas gesserat, & triumpho dignas, non erat tamen ei tribuendum, quod nec L. Aemilio, nec Aemiliano Scipioni, nec superiori Africano, nec Mario, nec Pompeio, qui maiora bella gesserunt: sed, quod silentio ciuile bellum confecerat, cum primum licuit, honores in eum maximos contulistis. Existimasne igitur, M. Lepide, qualem Põpeium respub. habitura sit ciuem, tales futuros in repub. Antonios? in altero pudor, grauitas, moderatio, integritas, in illis (& cum hos compello, prætereo animo ex grege latrocinij neminẽ) libidines, scelera, ad omne facinus immanis audacia. Deinde, obsecro uos, patres conscripti, quis hoc uestrum non uidet, quod fortuna ipsa, quæ dicitur cæca, uidit, saluis enim actis Caesaris, quæ concordia causa defendimus, Põpeio sua domus patebit: eamq; non minoris, quam emit Antonius, redimet: redimet, inquam, Cn. Pompeij domum filius. O rem acerbam! Sed hæc satis diu, multumq; defleta sunt. Decreuistis tãtam pecuniam Pompeio, quantam ex bonis patrijs in prædæ dissipatione inimicus uictor redegisset. sed hanc mihi dispensationem pro paterna necessitudine, & coniunctione depono. redimet hortos, ædes, urbana quædam, quæ possidet Antonius, nam argẽtur, uestem, supellectilem * uniuersam amittet & quo animo, quæ ille heluo dissipauit. Albanum, Firmantum, a Do-

p. 248.

labella recuperabit, etiam ab Antonio Tusculanum, hiq; qui nunc Mutinam oppugnant, D. Brutum obsident, de Falerno anseres depellentur. Sunt alij plures fortasse: sed mea memoria dilabuntur. ego etiam eos dico, qui hostium numero non sunt, Pompeianas possessiones, quâti emerint, filio reddituros, satis inconsiderati fuit, ne dicam audacis, rem ullam ex illis attingere: retinere vero quis poterit, clarissimo domino restituto? An is non reddet, qui domini patrimonium circumplexus, quasi thesaurum draco, Pompeij seruus, libertus Caesaris, agri Lucani possessiones occupavit? Atque illud septies millies, quod adolescenti, P. C. spondidistis, ita describe, ut videatur a vobis Cn. Pompeij filius in patrimonio suo collocatus. Hæc senatus: reliqua populus Romanus in ea familia, quam vidit amplissimam persequetur: in primis paternam auguratus locum, in quo ego eum (ut, quod a patre accepi, filio reddam) mea nominatione cooptabo. Vtrum igitur augurem Iouis optimi maximi, cuius interpretes, internuntijque constituti sumus, utrum populus Romanus libentius sanciet, Pompeium, an Antonium? mihi quidem numine deorum immortalium videtur hoc fortuna uoluisse, ut, actis Caesaris firmis, ac ratis, Cn. Pompeij filius posset & dignitatem, & fortunas patrias recuperare. Ac ne illud quidem silentio, P. C. * præmittendum puto, quod clarissimi viri legati L. Paullus, Q. Thernus, C. Fannius, quorum habetis cognitam uoluntatem in rempublicam, eamque perpetuam, atque constantem, nutiant, se, Pompeij conueniendi causa, diuertisse Massiliam, eumque cognouisse paratissimo animo, ut cum suis copijs iret ad Mutinam, ni uereretur ueteranorum animos offendere. est uero eius patris filius, qui sapienter faciebat

non

non minus multa, quã fortiter. itaque intelligitis, & animum ei præsto fuisse, nec consilium defuisse. Atq; etiam hoc, M. Lepido providendum est, ne quid arrogantius, quam mores eius ferunt, facere uideatur. Si enim nos exercitu terret, non meminit illum exercitum senatus, populiq; Ro. atq; uniuersæ reipubl. esse, non suum. At uti potest pro suo, quid tum? omniane uiris bonis, quæ facere possunt, facienda sum? etiamne si turpia, si perniciosa erunt, si facere omnino non licebit? Quid autem turpius, aut fedius, aut quod P. 249. minus deceat, quam contra senatũ, contra ciues, cõtra patriam exercitum ducere? quid uero magis uituperandum, quam id facere, quod non liceat, licet autem nemini cõtra patriam ducere exercitum: si quidẽ licere id dicimus, quod legibus, quod more maiorum, institutisq; conceditur. Neque enim, quod quisq; potest, id ei licet: nec, si non obstat, propterea etiam permittitur. tibi enim exercitum, Lepide, tãquã maioribus tuis, patria pro se dedit: hoc tu arcebis hostem: fines imperij propagabis: senatui, populoq; Romano parebis, si quã ad aliã rem te forte traduxerit. Hæc si cogitas, es M. Lepidus pontifex maximus, M. Lepidi pontificis maximi fueris pronepos: sin hominibus tãtum licere iudicatas, quantum possunt; uide, ne alienis exẽplis, hisq; recẽtibus uti, quam & antiquis, & domesticis malle uideare. Quod si auctoritatem interponis, sine armis, magis quidẽ laudo: sed uide, ne hoc ipsum nõ sit necesse. Quãquam enim est tanta in te auctoritas, quãta debet in homine nobilissimo, tamen senatus se ipse non contemnit: nec uero fuit unquam grauior, constãtior, fortior, incensi omnes rapimur ad libertatem recup. non potest ullius auctoritate tantus senatus, populiq; Romani ardor extinguui: odimus: irati pugnamus: extorqueri de manibus arma non

possunt recepiui signum, aut reuocationem a bello audire non possumus: speramus optima, pati uel difficillima malumus, quam seruire. Caesar confecit inuictum exercitum: duo fortissimi consules adsunt cum copijs: L. Planci eos designauit uaria, & magna auxilia non desunt: de D. Bruti salute certatur: unus furiosus gladiator cum teterriorum latronum manus, contra patriam, contra deos penates, contra aras, & focos, contra quattuor consules gerit bellum. huic cedamus? huius condicionis audiamus? cum hoc pacem fieri posse credamus? at periculum est, ne opprimamur. Non metuo, ne is, qui suis amplissimis fortunis, nisi nobis saluis, frui non potest, prodat salutem suam. benos cines primam naturam efficit, adiuuat deinde fortuna. omnibus enim bonis expedit saluam esse rempublicam: sed in ijs, qui fortunati sunt, magis id apparet. Quis fortunatior Lepido, ut ante dixi? quis eodem sanior uidit eius maestitiam; atque lacrymas populus Rom. Lupercalibus uidit quam abiectus esset, quam confectus, cum Casari diadema imponens Antonius, seruum se illius, quam collegam esse malebat: qui si reliquis stagijs, & sceleribus se abstinere potuisset, tamen unum ob hoc factum dignum illum omni pena putare. nam, si ipse seruire poterat, nobis dominum cur imponebat? & si eius pueritia pertulerat libidines eorum, qui erant in eum tyranni, etiamne in nostros liberos dominum, & tyrannum comparabat? Itaque, illo interfecto, qualem eum in nos esse uoluit, talis ipse in ceteros exstitit. qua enim in barbaria quisquam tam teter tam crudelis tyrannus, quam in hac urbe armis barbarorum stipatus Antonius? Casare dominante, ueniamus in senatum, si non libere, attamen tuto: hoc archipirata. (quid enim dicam tyranno?) haec subsellia ab Ithyreis occupabantur. Prorupit subito Brundisium, ut inde agmine qua-

drato

drato ad urbem accederet: lautissimum oppidum, nunc
 municipium, honestissimorum quondam colonorum, Sues-
 sam fortissimorum militum sanguine implevit. Brundisij in
 sinu non modo auarissima, sed etiam crudelissima uxor
 delectos Martia legionis centuriones trucidauit. Inde se
 quo furore, quo ardore, ad urbem, id est, ad eadem optimi
 cuiusq; rapiebat? Quo tempore, dii ipsi immortales presi-
 dium improsum, nec opinantibus nobis, obtulerunt. Cæ-
 saris enim incredibilis, ac diuina uirtus latronis impetus
 er. deles, ac furibundos retardauit: quem tum ille demens
 ledere se putabat edictis, ignorans, quæcumq; falso diceret
 in sanctissimum adolescentem, ea uere recidere in memo-
 riam pueritiæ suæ. Ingressus urbem est, quo comitatu, uel
 potius agmine? cum dextra, sinistra, gemente populo Ro-
 minaretur dominis, notaret domos, diuisurum se urbem pa-
 lam suis polliceretur. Rediit ad milites, ibi pestifera illa
 Tyburi concio. inde ad urbem cursus: senatus in Capito-
 lium: parata de circumscribendo adolescente sententia cõ-
 sularis: cum repente (nam Mariam legionem Alba con-
 se disse sciebat) affertur ei de quarta nuntius, quo percussus,
 abiicit consilium referendi ad senatum de Cesare. Egres-
 sus est non uis, sed tramitibus paludatus. eodemq; die ipso
 innumerabilia senatusconsulta fecit: quæ quidem omnia
 citius delata, quam scripta sunt. Ex eo non iter, sed cursus,
 & fuga in Galliam. Cesarem sequi arbitrabatur cum le-
 gione Martia, cum quarta, cum ueteranis, quorum ille no-
 mē præ metu ferre non poterat: eiq; in Galliam penetrati
 D. se Brutus obiecit: qui se totius belli fluctibus circumiri,
 quam illum aut egredi, aut progredi maluit. Mutinamque
 illi exsultanti, tamquam frenos furoris iniecit. quam cum
 operibus, munitionibusque sepsisset, nec eum florentissima

colonia dignitas, neq; C O S. designati maiestas à paricidio
 detereret: tum me, testor & uos, & populum Ro. & om-
 nes deos, qui huic urbi president, inuito, & repugnante le-
 gati missi tres cōsulares ad latronē M. Antonium gladiato-
 rum ducem. Quis tam barbarus umquam, tam immanis,
 tam ferus? non audiuit: non respondit: neque eos solum
 presentis, sed multo magis nos, à quibus illi erant missi,
 spreuit, & pro nibilo putauit. Postea quod scelus, quod fa-
 cinus paricida non edidit: circumfedit colonos uestros, exer-
 citum populi Romani, imperatorem, C O S. designatum:
 agros diuexat ciuium optimorum: hostis tæterrimus om-
 nibus bonis cruces, ac tormenta minitatur. cum hoc, M. Le-
 pide, pax esse qua potest, cuius ne supplicio quidem ullo
 satiari uidetur posse populus Romanus. Quod si quis ad-
 huc dubitare potuit, quin nullā societas huic ordini, popu-
 loq; Ro. cum illa importunissima bellua possit esse: desinat
 profecto dubitare, his cognitis litteris, quas mihi missas
 ab Hircio C O S. modo accepi. Eas dnm recito, dumq; de sin-
 gulis sententiis breuiter disputo, uelim, P. C. ut adhuc feci-
 stis, me attente audiatis, ANTONIVS, HIRCIO, ET
 CAESARI. Neq; se imperatorem, neq; Hirciū consulem,
 nec propr. Caesarem, satis quidem hęc scite. deponere alie-
 nū nomen ipse maluit, quam illis suū reddere. COGNI-
 TA MORTE C. TREBONII, NON PLYS
 GAVISVS SVM, QVAM DOLVI. Videte quid
 se gavisum, quid se doluisse dicat: facilius de pace delibera-
 bitis. DEDISSE POENAS SCĒLERATVM
 CINERI, ATQVE OSSIBVS CLARISSIMI
 VIRI, ET APPARVISSE NVMEN DEO-
 RVN INTRA FINEM ANNI VERTENTIS,
 AVT IAM SOLVTO SVPLICIO PARI-
 CIDII;

CIDII. AVT IMPENDENTE, LAETANDVM EST. O Spartace, quem enim te potius appellere? cuius propter nefanda scelera tolerabilis fuisse videtur Catilina: laetandum esse ausus es scribere, Treboniū dedisse poenas? sceleratū Tribonium? quo scelere? nisi quod te idibus Martiis à debita tibi peste seduxit? Age hoc laetaris: uide amicus quid moleste feras. HOSTEM IVDICATVM HOC TEMPORE DOLABELLAM, EO QVOD SICARIVM OCCIDERIT: ET VIDERI CARIOREM POPULO ROM. FILIVM. SCYRAE, QVAM C. CAESAREM PATRIAE PARENTEM INGENISCENDVM EST. *Quid ingemiscis, hostem Dolabellam iudicatum? quid? te nō intelligis, delectu tota Italia habito, consulibus missis, Cesare ornato, sagis deniq; sumptis, hostem iudicatum? quid est autem, scelerate, quod gemas hostem Dolabellam iudicatum à senatu? quem tu ordinem omnino esse nullum putas: sed eā tibi causam belli gerendi proponis, ut senatum funditus deleas, reliqui boni, & locupletes omnes summū ordinē subsequantur. At scurre filiū appellat: quasi uero ignotus nobis fuerit splendidus eques Ro. Trebonij pater. Is autem humilitatem despiciere audet cuiusquā, qui ex Fadia susstulerit liberos? ACERBISSIMUM VERO EST, TE, A. HIRCI, ORNATVM BENEFICIIS CAESARIS, ET TALEM AB EO RELICTVM, QVALEM IPSE MIRARIS. Equidem negare non possum à Cesare Hircium ornatum: sed illa ornamenta in uirtute, & industria posita lucēt. tu uero, qui te ab eodem Cesare ornatum negare nō potes, quid esses, si tibi ille nō tā multa tribuisset? ecquo te tua uirtus pronexisset? ecquo genus? in lustris, popinis, alea, nino tempus ætatis omne consumpsisses, ut faciebas, cum in*

P. B.

gremiis

gremiis minarū. mentum, mentemq; deponeres. ET TE,
 O PVER. Puerū appellat, quem nō modo uirū, sed etiā for-
 tissimū uirū sentit, & sentiet. est istudquidē nomē atatis, sed
 ab eo minime usurpādū, qui suā amēriā p uero huic prabet
 ad gloriā. QVI OMNIA EIUS NOMINI DEBES.
 Debet uero, soluitq; praclare, si enim ille patriæ parens est,
 ut tu appellas, ego, quod sentiam, uideō: cur non hic parēs
 uerior, a quo certe uitam habemus, e tuis facinorossimis
 manibus creptam? ID AGERE, UT IURE DAM-
 NATVS SIT DOLABELLA? Turpem uero actio-
 nē, qua defenditur amplissimi auctoritas ordinis cōtra cru-
 delissimi gladiatoris amentiam. ET UT VENEFICA
 HAEC LIBERETVR OBSIDIONE Veneficam
 auides appellare eum uirum, qui tuis ueneficis remedia in-
 uenit: quē ita obsides, nonne Annibal, aut, si quis acutior im-
 perator fuit, ut te ipse obsideas, neq; te istinc, si cupias, pos-
 sis explicare. recesseris: undiq; omnes insequentur. manser-
 ris: habebis. nimirū re te ueneficā appellas, a quo tibi prae-
 sentē pestē uides cōparatā. UT QVAM POTENTIS-
 SIMVS SIT CASSIVS, ATQVE BRVTVS?
 Putes Censorinū dicere, aut Ventidium, aut etiā ipsos An-
 tonios. Cur autē nolint potentes esse non modo optimos, &
 nobilissimos uiros, sed secum etiam in reip. defensione con-
 iunctos? NIMIRVM EODEM MODO HAEC
 ASPICITIS, UT PRIORA. Qua tandē CASTRA
 POMPEII SENATVM APPELLATIS. An uo-
 ro tua castra senatum appell. uemus? in quibus tu es uide
 P. 252. licet consularis, cuius totus consulatus est ex omni moni-
 mentorū memoria reuulsus: duo praetores sine causa dif-
 fisisse aliquid habituros: nos enim Caesaris beneficia defen-
 dimus: praetorij Philadelphus Amnius, & innocens Gal-
 lius:

lius: *adiliij*, *Coricus laterum*, & *uocis meae Bestia*, & *fidei patronus*: *fraudator creditorum Trebellius*, & *homo diruptus dirutusq;* *Q. Caelius*, *columnaeque amicorum Antonij*, *Cotyla Varius*: quos *Antonius* *deliciarum causa* *loris in conuiuio caedi iubebat a seruis publicis*: *septemiales Læto*, *Nucula*: *cum delicia, atque amores populi Ro. L. Antonius*: *tribunij primum duo designati*, *Tullus Hostilius*, *qui suo iure in porta nomen inscripsit*: *qui cum prodere imperatorem suum non posset, reliquit. alter est designatus, Viscus nescio quis fortis (ut aiunt) latro*: *quem tanquam epeperantem fuisse ferunt Isauri balneatorē*. *Sequuntur alij tribunitij*, *T. Plancus in primis*: *qui si senatum dilexisset, nunquam curiam incendisset. quo scelere dānatus, in eam urbem redijt armis, a qua excesserat legibus. sed hoc ei commune cum plurimis dissimilimis, illud tamen uerum, quod in hoc Planco prouerbij loco dici solet, perire cum non posse, nisi ei crura fracta essent. fracta sunt, & uiuit. hec tamen, ut alia multa, Aquila fertur acceptū. Est etiā ibi Decius ab illis, ut opinor, *Muribus* *Deiys*. in aq; *Caesaris* *munere* *Deciorum* *quidem* *multo in uernallo per hunc praeclarum uirum memoria renouata est. Saxam uero Decidum praeterire qui possum, hominem deductum ex ultimis genibus, ut eum tribunum pleb. uideremus, quem ciuem nunquam uideramus. Est quidem aliter *Sacerna*. sed omnes tamen tantā habēt similitudinem inter se, ut in eorum praenominibus errem. Nec uero *Exitius* *Philadelphij* *frater* *quae* *est* *prae* *termittendus* *est*; *ne* *si* *de* *clarissimo* *adulescente* *siluero*, *in* *uidisse* *uidear* *Antonio*. *Est* *etiam* *Asinius* *quidam* *senator* *uoluntarius, lectus ipse a se, apertam curiam uidit post Caesaris mortem: mutauit calceos: pater cōscriptus repete factus est. Non noni* *Sext. Albedij*: sed tamen uenimem taram**

P. B.

ma

maledicum offendi, qui illi negaret dignū Antonij senatu. Arbitror me aliquos præterisse: de ijs tamen, qui occurrerant, tacere non potui. hoc igitur fretus senatu, Põpeianū senatū despicit: in quo decē fuimus consulares: qui si omnes uincerent, bellum omnino hoc non fuisset: auctoritati cessisset audacia. sed quātum præsidij fuerit in ceteris, hinc intellegi potest, quod ego unus relictus e multis, contudi, & fregi adiunātibz uobis, exsultantis prædonis audaciam. Quod si fortuna nobis modo nō eripuisset Ser. Sulpitium, eiusq; collegā ante M. Marcellum, quos ciues? quos uiros? si duos cõsules amicissimos patriæ, simul ex Italia eiectos: si L. Afranium summum ducem: si P. Lentulum ciuem cum in ceteris rebus, tum in salute mea singularem: si Bibulū, cuius est in rempub. merito semper laudata cõstantia: si L. Domitium præstantissimum ciuem: si App. Claudium pari nobilitate & uoluntate præditum: si P. Scipionem clarissimum uirū, maiorumq; suorum simillimum resp. tenere potuisset. certe his consularibus non esset Pompeianus despiciendus senatus. Vtrum igitur æquius, uirum melius reip. fuit, Cn. Põpeium, an sectorem Cn. Pompeij uiuere Antonium? Qui uero prætorij? quorum princeps M. Cato, idemque omnium gentium uirtute princeps. Quid reliquos præclarissimos uiros commemorem? nostis omnes, magis uereor, ne longū me in enumerando, quā ne ingratum in prætereundo putetis, qui ædilitij? qui tribunitij? qui quæstorij? quid multa? talis senatorum & dignitas, & multitudo fuit, ut magna excusatione opus ijs sit, qui in illa castra non uenerunt. Nunc reliqua attendite. VICTVM CICERONEM DUCEM *HABVISTIS. Eo libentius ducem audio quod certe ille dicit inuitus. nam de uictō nihil laboro. fatum enim meum est, sine repub. nec uinci posse, nec uincere.

cere. MACEDONIAM MVNITIS EXERCITIVS. *Et quidem fratri tuo, qui a uobis nihil degenerat, extorsimus. AFRICAM COMMISISTIS VARO BIS CAPTO. Hic cum C. fratre putat se ligare, IN SYRIAM CASSIVM MISISTIS. Non igitur sentis, huic caussa orbem terra parere? te extra munitiones tuas, uestigium ubi imprimas, non habere? CASCAM TRIBVNATVM GERERE PASSI ESTIS. Quid ergo? ut Marullum, ut Casetium a repub. remouemus, eum, per quem, ut neq; idem hoc posthac, neq; multa huiusmodi accidere possent, consecuti sumus? VECTIGALIA IVLIANA LVPERCIS ADEMISTIS. Lupercorum mentionem facere audet? neq; illius dici memoriam perhorrescit, quo ausus est obrutus uino, unguentis oblitus, nudus gementem populum Rom. ad seruitut. in cohortari? VETERANORVM COLONIAS DEDVCTAS LEGE, ET SENATVS CONSVLTO SVSTVLISTIS. Nos sustulimus? an contra lege comitijs cēturiatis lata sanximus? uide, ne tu ueteranos P. B. tamē eos, qui erāt perditī, perdideris, in eumq; locū de duxeris, ex quo ipsi iam sentiunt se numquam exituros. MASSILIENSIBVS IURE BELLII ADEMPTRA REDDITVROS VOS POLLICEMINI. Nihil disputo de iure belli: magis facilis disputatio est, quam necessaria, illud tamen animaduerte, P. C. quam sit huic reipub. natus hostis Antonius, qui tantopere eam ciuitatem oderit, quam scit huic reipublica semper fuisse amicissimam. NEMINEM POMPEIANVM, QVI VIVAT, TENERE LEGE HIRCIA DIGNITATES. * Quisquā iam legis Hircia mentionem facit? cuius non minus arbitror latorem ipsum, quam eos,*

de quibus lata est, pœnitere? omnino quidem mea sententia legem illam appellare fas non est: & ut sit lex, non debemus illam Hircij legem putare. APVLEIANA PECVNIA BRVTVM SVBORNASTIS. Quid si omnibus suis copijs excellentem uirum respub. armasset, quem tandē bonum pœniteret? nec enim sine pecunia exercitum alere, nec sine exercitu fratrem tuum capere potuisset, SECVRI PERCVSSOS PAETVM, ET MENEDEMVM CIVITATE DONATOS, ET HOSPITES CAESARIS, LAVDASTIS. Non laudauimus, quod ne audiuimus quidem. ualde enim nobis in tanta perturbatione reipub. de duobus nequissimis Graculis cogitandum fuit. THEOPOMPVM NVDM EXPVLSVM A TREBONIO CONFVGERE ALEXANDRIAM NEGLEXISTIS. *Magnum crimen senatus de Theopompo summo homine negleximus: qui ubi terrarum sit, quid agat, uiuat anique, an mortuus sit, quis aut scit, aut curat?* SER. GALBAM EODEM PVGIONE SVCCINCTVM IN CASTRIS VIDETIS. Nihil tibi de Galba respondeo fortissimo, & constantissimo ciue: coram adest, praesens tibi ipse, & ille quem insimulas, pugio respondebit. MILITES AVT MEOS, AVT VETERANOS CONTRAXISTIS, TAMQVAM AD EXITIVM EORVM, QVI CAESAREM OCCIDERANT: ET EOSDEM NEC OPINANTES AD QVAESTORIS SVI, AVT IMPERATORIS, AVT COMMILITONVM SVORVM PERICVLA IMPVLISTIS. Scilicet uerba dedimus, decepiamus: ignorabat legio Martia, quarta: nesciebant ueterani, quid ageretur, non illi senatus auctoritatem, aut libertatem populi

populi Romani sequebantur: Caesaris ulcisci mortem uolebant, quam omnes fatalem fuisse arbitrabantur: te uidelicet saluum, beatum, florentem esse cupiebant. O miser cum re, tum hoc ipso, quod non sentis, quam miser sis! Sed maximum crimen audite. DENIQUE QUID NON AVT PROBAVISTIS, AVT FECISTIS QUID FACIAT, SI REVIVISCAT? *Quis? credo enim affret aliquod scelerati hominis exemplum Cn. POMPEIUS IPSE. O nos turpes si quidem Cn. Pompeium imitaturi sumus!* AVT FILIVS EIVS, SI DOMI POSSIT. *Potevit mihi crede: nam paucis diebus & in domum, & in hortos paternos immigrabit.* POSTREMO NEGATIS PACEM POSSE FIERI, NISI AVT EMISERO BRVTVM, AVT FRUMENTO IVERO. *Alij istud negant: ego uero, ne, si ista quidem feceris, umquam tecum pacem huic civitati futuram puto.* QUID? HOC PLACETNE VETERANIS ISTIS? QVIBVS ADHVC OMNIA INTEGRA SVNT, Nihil uidi tam integrum, quam ut oppugnare imperatorem incipiant, quem tanto studio, consensuq; defenderint. QVONIAM VOS ASSENTATIONIBVS, ET VENENATIS MURNERIVS VENISTIS. *Depranati aut corrupti sunt, quibus persuasum sit, fœdissimum hostem iustissimo bello persequi?* AT MILITIBVS INCLVSIS OPEM FERTIS. NIHIL MOROR EOS SALVOS ESSE, ET IRE QVO LIBET: SI TANTVM MODO PATIVNTVR PERIRE EVM QVI MERVIT *Quam benigne! * deniq; usi liberalitate Antonij milites imperatorem reliquerunt, & se ad hostem metu perterriti contulerunt: per quos si non*

ferisset, non Dolabella prius imperatori suo, quam Anto-
 nius etiam collega parentasset. CONCORDIAE FA-
 CTAM ESSE MENTIONEM SCRIBITIS IN
 SENATV: ET LEGATOS ESSE CONSVL-
 REIS QVINQVE, DIFFICILE EST CRE-
 DERE, EOS, QVI ME PRÆCIPITEM EGE-
 RINT, AEQVISSIMAS CONDICIONES FE-
 RENTEM, ET TAMEN EX HIS ALIQVID
 P. 255. REMITTE RE COGITANTEM, PV-
 TARE ALI-
 QVID MODERATE, AVT HVMANE ESSE
 FACTVROS. VIX ETIAM VERISIMILE EST,
 QVID IVDICAVERINT DOLABELLAM HO-
 STIEM OB RECTISSIMVM FACINVS EOSDEM
 NOBIS PARCERE POSSE, IDEM SEN-
 TIENTIBVS. Parum ne videtur omnium facino-
 rum sibi cum Dolabella societatem initam confiteri?
 nonne cernitis ex uno fonte omnia scelera manare? ipse
 deniq; fatetur, hoc quidem satis acute, non posse eos, qui
 hostem Dolabellam iudicauerint ob relictissimum facinus
 (ita enim videtur Antonio) sibi parcere, idem sentienti.
 Quid huic facias, qui hac literis, memoriæque mandarit,
 ita sibi conuenisse cum Dolabella, ut ille Trebonium, &
 si posset etiam Brutum, Cassium distruciatos necaret, ea-
 demq; imbiberet supplicia nobis? Conservandus cuius cum
 tam pio, iustoq; federe. Is etiam queritur condiciones suas
 repudiatas, æquas quidem, & uerecundas: ut haberet
 Galliam ultimam, aptissimam ad bellum renouandum,
 instruendumq; provinciam: ut Alauda in tercia decuria
 iudicarent, id est, ut per fugium scelerum esset cum tur-
 pissimis reipub. sordibus: ut acta sua rata essent, cuius
 nullum remanet consulatus uestigium. cauebat etiam L.

Antonio, qui fuerat aequissimus agri privati, & publici
 decempedator, Nucula; & Lentone collega. QVAM-
 OBREM VOS POTIVS ANIMADVERTITE,
 VTRVM SIT ELEGANTIUS, ET PARTI-
 BVS VTILIVS, TREBONII MORTEM PER- P. B.
 SEQVI, AN CAESARIS: ET VTRVM SIT
 AEQVIVS; CONCVRRERE NOS, QVO FAC-
 ILIVS REVIVISCAT POMPEIANORVM
 CAVSSA; TOTIES IYGVLATA; AN CON-
 SENTIRE, NE LVDIBRIO SIMVS INIMI-
 CIS. Si esset ingulata; numquam exurgeret: quod tibi,
 tuisq; contingat. VTRVM, inquit, ELEGANTIUS.
 atqui hoc bello de elegantia queritur. ET PARTIBVS
 VTILIVS. partes furiose dicuntur in foro, in curia. bel-
 lum contra patriam nefarium suscepisti: oppugnas Muti-
 nam: circum sedes COS. designatum: bellum contra te duo
 COSS. gerunt, cumq; his propr. Caesar: cuncta contra te
 Italia armata est: istas tu partes potius, quam à populo Ró-
 mano defectionem uocas? Potiusne Trebonij mortē, quam
 Caesaris persequamur? Trebonij satis persecuti sumus, bo-
 ste iudicato Dolabella. Caesaris mors facillime defenditur
 obituione, & silentio. Sed videte. quid moliat, cū mortem
 Caesaris ulciscendam putat; mortem proponit non iis so-
 lum, qui illam rem gesserunt, sed iis etiam, qui non moleste
 tulerunt. QVIBVS VTRI NOSTRVM CECI-
 DERINT, LVCRO FUTVRVM EST. QVOD
 SPECTACVLVM ADHVC IPSA FOR-
 TVNA VITAVIT. NE VIDERET VNIVS
 CORPORIS DVAS ACIES, LANISTA CI-
 CERONE, DIMICANTES: QVI VSQVE
 BO FELIX EST, VT EISDEM ORNAMEN-

TIS DECEPERIT VOS, QVIBVS DECEPTVM CAESAREM GLORIVS EST.

P. 256.

Pergit in mea maledicta: quasi uero ei pulcherrime priora processerint, quem ego iniustum uerissimis maledictorum notis tradam hominum memoriae sempiternae. Ego lanista? Et quidem non insipiens. deteriores enim iugulari cupio, meliores uincere. Vtri ceciderint, scribit, lucro nobis futurum. O praclarum. lucrum, quo te uictore (quod diu omen auertant) beata mors eorum futura sit, quae uita excefferint sine tormentis. A me deceptos ait eisdem ornamentis Hircium, & Caesarem. Quod quaso adhuc a me est tributum Hircio ornamentum? Nam Caesari plura, & maiora debentur. Deceptum autem patrem a me Caesarem dicere audes? tu, tu, inquam, illum occidisti Lupercalibus: cuius, homo ingratisime, flaminium cur reliquisti? Sed iam uidete magni, & clari uiri admirabilem grauitatem, atque constantiam. MIHI QUIDEM CONSTAT, NEC MEAM QUIDEM CONTVMELIAM, NEC MEORVM FERRE: NEC DESERERE PATRIS, QVAS POMPEIVS ODIVIT, NEC VETERANOS SEDIBVS SVIS MOVERI PATI, NEC SINGVLOS AD CRVCIATVM TRAHI, NEC FALLERE FIDEM, QVAM DEDI DOLABELLAE. Omitto alia: fidem Dolabellae sanctissimi uiri deserere homo pius non potest. quam fidem? an optimi cuiusque caedis; urbis & Italiae partitionis: suis dandarum, diripiendarumque prouinciarum? an quid erat aliud, quod inter Antonium, & Dolabellam impurissimos paricidas foedere, ac fide sanciretur? NEC LEPIDI SOCIETATEM VIOLARE PISSIMI HOMINIS. Tibi cum Lepido

pido societas? aut cum ullo, non dicam bono ciue, sicut ille P. B.
 est, sed homine sano? Id agis, ut Lepidum aut impium,
 aut insanum existimari uelis. Nihil agis. quamquam af-
 firmare de altero difficile est, de Lepido presertim, quem
 ego metuum numquam, bene sperabo, dum licet. Re-
 uocare te a furore Lepidus uoluit, non adiutor esse de-
 mentiae. tu porro ne pios quidem, sed piissimos quæris: Et
 quod uerbum omnino nullum in lingua Latina est, id
 propter tuam diuinam pietatem nouum inducis. NEC
 PLANCVM PRODERE, PARTICIPEM
 CONSILIORVM. Plancum participem? cuius me-
 morabilis, ac diuina uirtus lucem affert reipublicæ. nisi
 forte subsidio tibi uenire arbitraris cum fortissimis le-
 gionibus, magno equitatu, pediatuque Gallorum: quique,
 nisi ante aduentum eius reipublicæ penas dederis, ille hu-
 ius belli feret principatum. Quamquam enim prima præ-
 sidia utiliora reipublicæ sint, tamen extrema sunt gra-
 tiora. Sed iam se colligit, Et ad extremum incipit philo-
 sophari. SI ME RECTIS SENSIBVS EVNTEM
 DII IMMORTALES, VT SPERO, ADIV-
 VERINT, VIVAM LIBENTER: SIN AV-
 TEM ALIVD ME FATVM MANET, PRÆ-
 CIPIO GAUDIA SUPPLICIORVM VE-
 STRORVM. NAM, SI VICTI POMPEIANI
 TAM INSOLENTES SVNT, VICTORES
 QVALES FUTVRI SINT, VOS POTIVS
 EXPERIEMINI. Præcipias licet gaudia: non enim ti-
 bi cum Pompeianis, sed cum uniuersa reipublica bellum
 est. omnes te dij, homines, summi, medij, infimi ciues, P. 257.
 peregrini, uiri, mulieres, liberi, serui oderunt. sensimus

hoc nuper falso nuntio, uero propediem sentiemus. quae si tecum ipse recolis, æquiore animo, & maiore consolatione moriere. DENIQVE SVMMMA IVDICII MEI SPECTAT HVC, VT MEORVM INIVRIAS FERRE POSSIM, SI AVT OBLIVISCI VELINT IPSI FECISSE, AVT VL-CISCI PARATI SINT VNA NOBIS CVM CAESARIS MORTEM. Hac Antonij sententia cognita, dubitaturusne A. Hircium, C. Pansa consules putatis, quin ad Antonium transeant? Brutum obsideant? Mutinam expugnare cupiant? Quid de Pansa, & Hircio loquar? Caesar singulari pietate adolescens poteritne se tenere, quin D. Bruti sanguine poenas patrias persequatur? Itaque fecerunt, uti, his litteris lectis, ad munitiones propius accederent. Quo maior adolescens Caesar, maioreque deorum immortalium beneficio reipublica natus est, qui nulla specie paterni nominis, nec pietate adductus umquam est. intelligit maximam pietatem conservatione patriæ contineri. Quod si partium certamen esset, quarum omnino nomen extinctum est: Antoniusne potius, & Ventidius partes Caesaris defenderent, quam primum Caesar adolescens summa pietate, & memoria patris sui? deinde Pansa, & Hircius, qui quasi cornua duo tenuerunt Caesaris, tum, cum illa uere partes uocabantur? hæc uero quæ sunt partes, cum alteris senatus auctoritas, populi Romani libertas, reipub. salus proposita sit: alteris cædes bonorum, urbis Italiaeque partitio? Veniamus aliquando ad clausulam. LEGATOS VENIRE NON

P. B. CREDO. Bene me nouit. BELLVM QVO VENIAT. Proposito præsertim exemplo Dolabellæ. sanctiores erunt, credo

credo, iure legati, quam duo consules, cōtra quos arma fert:
 quam Caesar cuius patris flamen est: quam COS. designa-
 tus, quem oppugnat: quam Mutina, quam obsidet: quā pa-
 tria, cui ignem, ferrumque minitatur. CVM VENE-
 RINT, QVAE POSTVLENT COGNOSCAM.
 Quin tu abis in malam pestem, malumq; cruciatum. ad te
 quisquam ueniat, nisi Ventidij similis? oriens incendium
 qui restringerent, summos viros misimus: repudiasti: nūc
 in tantam flammam, tamque inueteratam mitamus, cum
 locum tibi reliquum nō modo ad pacem, sed ne ad deditio-
 nem quidem feceris? Hanc ego epistolam, P. C. non quo il-
 lum dignum putarem, recitauis: sed, ut, confessionibus ipsius
 omnia patefacta eius paricidia uideretis. Cum hoc pacem
 M. Lepidus uir ornatissimus omnibus & uirtutis, & for-
 tunae bonis, si haec uideret, denique aut uellet, aut fieri posse
 arbitraretur? prius cum undis flamma (ut ait poeta nescio
 quis) prius deniq; omnia, quā aut cum Antonius respub.
 aut cum republica Antonij redeant in gratiam. Monstra
 quaedam sunt ista, & portenta, & prodigia reipub. moue-
 ri sedibus suis huic urbi melius est, atq; in alias, si fieri pos-
 sit, terras demigrare, unde Antoniorum nec facta, nec no-
 men audiat, quam illos Caesaris uirtute eiectos, Bruti reten-
 tos, intra haec mœnia uidere. Optatissimum est uincere: se-
 cundū est, nullum casum pro dignitate, & libertate patrie
 non ferendum putare. quod reliquum est, non est tertium
 sed postremum omnium, maximam turpitudinem suscipere
 uita cupiditate, Quae cum ita sint, de mādatis, litterisq;
 M. Lepidi uiri clarissimi, Seruilio assentior: & hoc am-
 plius censeo, Magnū Pompeiū Cn. F. pro patris, maiorūque
 suorum animo, studio in remp. suaq; pristina uirtute, in-

P. 258.

dustria, uoluntate, fecisse, quod suam, eorumque, quos secum haberet, operam senatui, populoque Rom. pollicitus esset, eamque rem senatui, populoque Rom. gratam, acceptamque esse ei; honori, dignitatique eam rem fore. Hoc uel coniungi cum hoc senatusconsulto licet, uel seungi potest, seperatimque perscribi, ut proprio senatusconsulto Pompeius collaudatus esse uideatur.

P. B.

IN M. ANTONIVM PHILIPPICA XIII.

ORATIO LVI.

SI, ut ex litteris, quae recitatae sunt, P. C. sceleratissimorum hostium exercitum casum, fuissemus; cognoui, sic id, quod & omnes maxime optamus, & ex ea uictoria, qua parta est, consecutum arbitramur, D. Brutum egressum iam Mutina esse cognouissem: propter cuius periculum ad sagassemus, propter eiusdem salutem redeundum ad pristinum uestitum sine ulla dubitatione censerem. Ante uero quam sit ea res, quam audissimum ciuitas exspectat, allata, latitiae usus factus est maxima, praeclearissimaque pugna: reditum ad uestitum confecta uictoriae reseruate. confectio autem huius belli est D. Bruti salus. Quae autem est ista sententia, ut in hodiernum diem uestitus mutetur, deinde cras sagati prodeamus? Nos uero cum semel ad eum, quem cupimus, optamusque, uestitum redierimus, id agamus, ut eum in perpetuum retineamus.